HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

[א]מעשה דבית חורון: רבי יהודה אומר בישראל חדש אחד וכו': היינו ת״ק אמר אביי כהנת אתא לאשמועינן רבא אמר חדש מלא וחדש חסר איכא בינייהו [ב]אמר רב לא שנו אלא במפרש אבל בסתם יוציא לאלתר ויתן כתובה ושמואל אמר אפילו בסתם לא יוציא שמא ימצא פתח לנדרו והא איפלגו ביה חדא זימנא [ג]דתנן המדיר את אשתו מתשמיש המטה ב״ש אומרים שתי שבתות וב״ה אומרים שבת אחת ואמר רב מחלוקת במפרש אבל בסתם יוציא לאלתר ויתן כתובה ושמואל אמר [א]אפי' בסתם נמי לא יוציא שמא ימצא פתח לנדרו [ד]צריכא דאי איתמר בההיא בההיא קאמר רב משום דלא אפשר בפרנס אבל בהא דאפשר בפרנס אימא מודה ליה לשמואל ואי אתמר בהא בהא קאמר שמואל משום דאפשר בפרנס אבל בההיא אימא מודה ליה לרב צריכא: תנן המדיר את אשתו שלא תטעום אחד מכל הפירות יוציא ויתן כתובה בשלמא לרב כאן בסתם כאן במפרש אלא לשמואל קשיא הכא במאי עסקינן [ה][ב]כגון שנדרה היא וקיים לה איהו וקסבר ר״מ הוא נותן אצבע בין שיניה וסבר רבי מאיר הוא נותן אצבע בין שיניה והתניא [ו]האשה שנדרה בנזיר ושמע בעלה ולא הפר לה רבי מאיר ורבי יהודה אומרים היא נתנה אצבע בין שיניה לפיכך אם רצה הבעל להפר יפר ואם אמר אי אפשי באשה נדרנית תצא שלא בכתובה רבי יוסי ורבי אלעזר אומרים הוא נותן אצבע בין שיניה לפיכך [ג]אם רצה הבעל להפר יפר ואם אמר אי אפשי באשה נדרנית יוציא ויתן כתובה איפוך ר״מ ורבי יהודה אומרים הוא נותן רבי יוסי ורבי אלעזר אומרים היא נתנה וסבר רבי יוסי היא נתנה והתנן רבי יוסי אומר בעניות שלא נתן קצבה אימא רבי מאיר ורבי יוסי אומרים הוא נותן רבי יהודה ורבי אלעזר אומרים היא נתנה וסבר רבי יהודה היא נתנה והתנן [ז]רבי יהודה אומר בישראל יום אחד יקיים אימא רבי מאיר ורבי יהודה ורבי יוסי אומרים הוא נותן ורבי אלעזר אומר היא נתנה ואם תמצא לומר זוגי זוגי קתני אימא רבי מאיר ורבי אלעזר אומרים היא נתנה רבי יהודה ורבי יוסי אומרים הוא נותן והא סתמא דלא כרבי מאיר וסבר רבי יוסי בעניות שלא נתן קצבה אלמא בעל מצי מיפר ורמינהו [ח][ד]אלו דברים שהבעל מיפר דברים שיש בהן עינוי נפש [ה]אם ארחץ אם לא ארחץ אם אתקשט אם לא אתקשט אמר רבי יוסי אין אלו נדרי עינוי נפש ואלו הן נדרי עינוי נפש שלא אוכל בשר ושלא אשתה יין ושלא אתקשט בבגדי

מעשה דבית חורון. בנדרים בפרק השותפין: **היינו תנא קמא.** דאיהו נמי שלשים יום קאמר[ט]: **במפרש.** שפירש שלשים יום הוא דלא כפינן ליה להוציא אלא יעמיד פרנס: **משום דאיכא צערא דתרווייהו** לא גרסינן: **יוציא ויתן כתובה.** לאלתר: **שנדרה היא.** ומה יש לו עוד להמתין אי ניחא לה לדידה למישקל כתובתה ומיפק לא תבקש פתח לנדרה אבל היכא דאדרה איהו כגון מליהנות לו ימתין שמא ימצא פתח לנדרו: **וקסבר רבי מאיר הוא.** שקיים נתן אצבע בין שיניה והשיכה לפיכך יתן כתובה. וסתם מתניתין ר״מ היא[י]: **אם רצה הבעל.** מתחילה להפר יפר: **ואם.** לא רצה וקיים לה ואמר אי אפשי כו': **בעניות שלא נתן קצבה.** יוציא ויתן כתובה. אלמא הוא נותן דהא בנדרה היא וקיים הוא אוקימתא למתניתין: הכי גרסינן **והא תנן רבי יהודה אומר בישראל יום אחד יקיים.** גבי שלא תטעום דאוקימתא בנדרה היא וקיים הוא וקאמר רבי יהודה יום אחד יקיים יתר מיכן יוציא ויתן כתובה: **אלמא בעל מצי מיפר.** נדרי קישוט מדקנים ליה כתובה על שקיימו: **אם ארחץ אם לא ארחץ.** בנדרים[כ] מפרש לה דאמרה תיאסר הנאת רחיצה עלי אם ארחץ ושבועה שלא ארחץ וכן אם אתקשט תיאסר הנאת קישוט עלי אם בבשמים אתקשט עד זמן פלוני: **אם לא אתקשט.** שבועה שלא אתקשט: **אין אלו נדרי עינוי נפש.** ואין הבעל מיפר דלענות נפש כתיב[ל]: בבגדי

[מ]**שלא תטעום אחד מכל הפירות.** לאו בכל פירות מדיר לה דא״כ לא הוה חייל דאי אפשר לה לקיים כדאמרי' בריש פרק שני דנדרים (דף יד:) דכי אמר קונם עיני בשינה סתם לא חייל נדר למיסר שינה אלא שלא תטעום במין אחד שבפירות כדאמרינן בתוספתא דאפילו לא טעמה מין זה מעולם אבל למאי דסלקא דעתין דאדרה איהו ותלנהו בתשמיש המטה חל אפילו הדירה מכל פירות כיון דאפשר לה לאכול וליאסר בתשמיש המטה כי ההיא דשלהי נדרים (דף פט:) דאמר תיתסר כל הנאות דעלמא עלי כו' ושרקיה טינא שלא יהנה מן העולם אלמא חל הנדר: **רבי יהודה היינו ת״ק.** בהחולץ (יבמות דף מח: ושם) פי' ר״י לחדש דקרא שלשים יום כדדרשינן התם ירח שלשים ימים שלשים ובנזיר (דף ה. ושם) נמי אמרינן ואימא שלשים יום כדכתיב עד חדש ימים אבל בדרבנן לא הוי אלא חסר כדאמרי' בפ' אין נערכין (ערכין דף ט:) ובפ״ק דר״ה (דף יט:) רשב״ג אומר רצו חדש רצו שלשים[נ] וקשה דהכא פריך היינו ת״ק ואביי נמי דאמר כהנת אתא לאשמועינן אית ליה לחדש שלשים יום ואומר ר״י דהכא משום דבעי למימר ובכהנת שנים יקיים נקט חדש וג' חדשים דהבחנה וט' חדשים דמעוברת דהוו חדשים דשלשים יום משום דטורח הוא לפרש ולומר ל' יום וע״ר יום נקט חדשים ועוד י״ל דאפי' בלישנא דרבנן הוי חדש שלשים היכא דלא מוכח אבל [ס]היכא דמוכח שאני:

(א) [ס]**אי נמי בהא קאמר שמואל דאיכא צערא דתרווייהו.** הכי גרסינן לה בכל הספרים אע״ג דכבר אצרכינהו שפיר מצריכותא קמייתא מ״מ כן דרך הש״ס שעושה ב' צריכותות לשני האמוראים כשיש לו ובקונטרס לא גריס ליה ובפ' אע״פ (לעיל דף סא:) לא גריס ליה בשום ספר: **בשלמא לרב כאן** בסתם כו'. וסלקא דעתין [א] בדתלה בתשמיש דאמר יאסר הנאת תשמישך עלי אם תטעום מאותו המין: **שנדרה היא וקיים לה הוא.** פי' בקונט' ומה יש לו עוד להמתין אי ניחא לה למישקל כתובה ולמיפק לא תבקש עוד פתח לנדרה ותימה לפירושו דמאי פריך לקמן ותתקשט ותיאסר אי לנ״ש כו' הואיל וכבר תירצנו דבנדרה היא לא שייך המתנה ונראה לר״י דהשתא לא מיירי בדתלינהו בתשמיש אלא שנדרה הנאה באחד מכל מיני פירות כל זמן שהיא תחתיו דאם נדרה לעולם א״כ מה תרויח במה שיוציא אף ע״ג דבנדר של תשמיש ממתנת בנדר של פירות אינה יכולה לסבול אפי' יום אחד: **ואם אמר אי אפשי באשה נדרנית תצא בלא כתובה.** והא דתנן בפרקין (לקמן עב.) נודרת ואינה מקיימת תצא בלא כתובה אבל מקיימת לא הנ״מ בשאר נדרים אבל נדרים שיש בהן עינוי נפש אפי' מקיימת יוצאה בלא כתובה דיש חילוק בין אותם נדרים לשאר כדאמרינן לקמן גבי כנסה ע״מ שאין עליה נדרים: **בעניות שלא נתן קצבה.** ועל כרחך מתני' לשמואל בנדרה היא וקיים לה הוא דאי בהדירה הוא הא קאמר שמואל ימתין עד שימצא פתח לנדרו: **אימא רבי מאיר ורבי אלעזר אומרים היא נתנה אצבע כו'.** הקשה ר״ת דהכא אית ליה לר״מ היא נתנה ולהכי יוציא בלא כתובה ולקמן (דף עב.) תניא רבי מאיר אומר כל היודע באשתו שנודרת ואינה מקיימת יקיימנה כדי שתדור לפניו ויפר לה אמרו לו אין אדם דר עם נחש בכפיפה אחת פירוש ולכך יוציא בלא כתובה משמע דלר' מאיר לא יוציא ואם יוציא יתן כתובה ולקמן מגיה ר״ת בשני ברייתות רבי יהודה דתרווייהו חד תנא קתני להו מדקאמר לקמן מאן דמתני אהא כל שכן אהא ואין נראה דלא הועיל כלום דזאת הסוגיא אליבא דשמואל אבל לרב אין צריך להגיה הברייתא וסברי רבי מאיר ורבי יהודה היא נתנה ונראה לר״י דמודה רבי מאיר דאם יוציא בשביל כך דלא יתן כתובה אלא משום דלתנא דפליג עליה מצוה להוציא דעד כאן לא קא מיבעיא לן בסוטה בפרק ארוסה (דף כה.) בעוברת על דת אם אסור לקיימה או לא אבל פשיטא דמצוה לגרשה וקאמר רבי מאיר אם הוא רוצה יכול לעכבה על ידי תקנה זו: **רבי יוסי אומר אין אלו נדרי עינוי נפש.** משמע הכא דרחיצה וקישוט לא הוי עינוי נפש לרבי יוסי אפילו נדרה לכמה ימים וכן נראה לרשב״א מדקתני סיפא ואלו הן נדרי עינוי נפש ואי רחיצת עולם הוי נדרי עינוי נפש הו״ל למינקט רחיצה וקישוט ולא גריס בריש פרק בתרא דנדרים (דף פ.) ורבי יוסי ניוול דיומא לא שמיה ניוול דמשמע הא רחיצת עולם הוי עינוי ומתוך סוגיא דהתם אי אפשר לגרוס כן ואין להאריך כאן: **אין אלו נדרי עינוי נפש.** ולא גריס ואלו הן נדרי עינוי נפש שלא אוכל בשר ושלא אשתה יין דמשנה היא בפ' בתרא דנדרים (דף עט:) והתם גרסי' ואלו הן נדרי עינוי נפש אמרה קונם פירות העולם עלי וליכא למימר דהך דמייתי הכא ברייתא היא ולא משנה דכיון דמצי למפרך ממתניתין לא שביק מתניתין ומייתי ברייתא: **הכי** גרסינן רבי יוסי אומר אין אלו נדרי עינוי נפש משום דאינו מיפר הוא אבל מיפר משום דברים שבינו לבינה הניחא

מסורת הש״ס

א) נדרים מח., ב) [לעיל סא:], ג) לעיל סא:, ד) [שם ע״ש], ה) לעיל נג. נט:, ו) [תוספתא נזיר פ״ג ע״ש היטיב], ז) [לעיל ע.], ח) נדרים עט., ט) [לעיל ע.], י) [סנהדרין פו.], כ) [דף פ:], ל) [במדבר ל], מ) שייך למתני' לעיל ע., נ) [עי' תוס' סנהדרין יח. ד״ה רשב״ג], ס) כן הוא גי' מהרש״ל ומהרש״א לא גרס א״נ רק בהא קאמר שמואל,

גליון הש״ס

תוס' ד״ה רבי יהודה וכו' היכא דמוכח שאני. ע' תשובת מהריב״ל ח״ג סימן לו:

הגהות הב״ח

(א) תוס' ד״ה ר' יהודה וכו' שאני הס״ד ואח״כ מ״ה א״נ בההיא קאמר:

הגהות הגר״א

[א] תוס' ד״ה בשלמא. וס״ד בדתלה כו'. נ״ב דאם לא כן אי אפשר להדירה מפירות (ועמ״ש רבינו ביו״ד סימן רל״ה ס״ק ח'):

מוסף רש״י

דברים שיש בהן עינוי נפש. כדכתיב (במדבר ל) לענות נפש אישה יקימנו ואישה יפרנו (נדרים עט.).

תוספות רי״ד

ר״י אומר וכו'. ר״י היינו ת״ק. אמר אביי כהנת אתא לאשמועינן. רבא אמר חודש מלא וחודש חסר א״ב. א״ר ל״ש אלא במפרש (כ״כ) אבל בסתם יוציא ויתן כתובה לאלתר. ושמואל אמר אפילו בסתם לא יוציא שמא ימצא פתח לנדרו. וקי״ל הל' כשמואל בדיני: (מתני') [פסקא] המדיר את אשתו שלא תטעום אחד מכל מיני פירות יוציא ויתן כתובה. ר״א בישראל' יום א' יקיים ב' יוציא וי״כ. ובכהנת ב' יקיים ג' יוציא וי״כ המדיר את אשתו שלא תתקשט בא' מכל התכשיטין יוציא וי״כ. ר' יוסי אומר בעניות שלא נתן קצבה [ובעשירות] ל' יום פ' אם מדיר את אשתו שלא תאכל פרי פ' אע״פ שלא הדירה אלא אותו פרי בלבד ובכל הפירות היא מותרת אמרי' יוציא וי״כ וכן נמי אם הדירה שלא תתקשט בבושם פ' אע״פ שהיא מותרת להתקשט בכל שאר מיני בשמים חוץ מבושם פ' יוציא וי״כ. ואי קשיא מה כח יש לו להדירה שלא תאכל או שלא תתקשט הא מוקמינן לה לקמן בנדרה איהי וקיים לה איהו (וכ״ז הוא אליבא דשמואל אבל אליבא דרב כגון שהדירה הוא אמר הנאת תשמישך אסור עלי כקונם אם תאכלי פרי פ' או אם תתקשט בבשם פ' חייל נדרא) ואקשי' בשלמא לרב כאן בסתם כאן במפרש אלא לשמואל ק'. פי' ברישא דתנן ל' יום הוי במפרש הלכך מתניתין ל' עד ל' יום אבל כאן

עין משפט נר מצוה

ז א מיי' פי״ג מהלכות אישות הלכה כג:

ח ב ג מיי' שם הל' כד טור אה״ע סי' עב וטוש״ע י״ד סי' רלה סעיף ג:

ט ד מיי' פי״ג מהלכות נדרים הלכה ד סמג לאוין רמב טוש״ע י״ד סי' רלד סעיף נה:

י ה מיי' שם הלכה ה טוש״ע שם סעיף נט:

תוספות רי״ד (המשך)

שלא פי' עד זמן פ' אלא סתם הדירה יוציא וי״כ מיד אלא לשמואל דאמר דאפילו בסתם לא יוציא עד ל' יום הכא אמאי תני יוציא ויתן כתובה מיד. ומהדר הבמ״ע שנדרה היא וקיים לה הוא וקסבר הוא נותן אצבע בין שיניה פי' אין כח בבעל להדיר את אשתו שלא תטעום או שלא תתקשט אלא כגון שנדרה היא והוא שמע ולא הפר לה אלא קיים לה וקסברי הני תנאי בין ת״ק בין ר״י בין ר' יוסי דהוא נותן אצבע בין שיניה כלומר אע״פ שהיא נדרה כל הפשיעה עליו מוטל שהי' יכול להפר לה ולא הפר שהיא נדרה ע״ד שיפר לה בעלה נדרה וכיון שלא רצה להפר כל התואנה עליו מוטלת הלכך יוציא וי״כ. וכיון שלא הפר נדרה אין לנו לתת לו זמן שמא תמצא פתח לנדרה דאי ניחא לה לדידה למישקל כתובתה ומיפק לא תבקש פתח לנדרה אבל ברישא שנדר הוא שלא תיהנה מנכסיו [אפי' אם] נדר בסתם ימתין שמא ימצא פתח לנדרו. תניא האשה שנדרה בנזיר ושמע בעלה ולא הפר לה ר״א אומר היא נתנה אצבע בין שיניה ולפיכך אם רצה הבעל להפר יפר ואם אומר אי אפשי באשה נדרנית יוציא שלא בכתובה ר״י ור״מ ור״י אומרים הוא נותן אצבע בין שיניה לפיכך אם רצה הבעל להפר יפר ואם אמר א״א באשה נדרנית ולא רצה להפר יוציא וי״כ. פי' ר״א מטיל כל התואנה על האשה שנדרה והני תנאי הטילו כל התואנה על הבעל שקיים לה מש״ה יוציא וי״כ. וכיון דסתם לן תנא כי הני תנאי הלכתא הכי דהוא נותן אצבע בין שיניה והאי דקאמר א״א באשה נדרנית לא מפני שהוא תובע גירושין שאע״פ שהוא שותק והאשה תובעת גירושין מוציא כדתנן במתני' אלא ה״פ כיון שיכול להפר ולא הפר כאילו אמר הוא א״א בא״נ וכל התואנה מוטלת עליו. א״נ איידי דקאמר ת״ק א״א ולאו נמי אינהו א״א ולאו דוקא אלא בזמן דהוא